

Asia: VN/14758/2021

Lausuntopyyntö: ehdotus ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastoselvityksestä

Osa 1. Asetusluonnoksen yleinen palaute

Tässä osiossa voit antaa yleistä palautetta asetuksesta, perusteluista ja esitetyistä vaikutuksista. Teknisiin yksityiskohtiin voit halutessasi antaa erikseen palautetta osiossa 2.

Rakennuksen vaikutus ilmastoon on ilmaistavissa hiilijalanjäljen suuruutta mittaavalla tunnusluvulla.

Rakennuksen hiilijalanjälki muodostuu monesta rakennusosasta, energiakomponentista ja jakautuu usealle elinkaaren vaiheelle erittäin pitkälle aikavälille, mikä kaikki tekee arvioinnista tavattoman monitahoista, työlästä sekä altista erilaisille väärinarvioinneille. Materiaalien ja rakennusosien hiilisisältö, kuljetusten hiilisisältö, loppusijoitus- sekä kierrätysmenetelmien kehitys ja etenkin energian hiilisisältö kymmenien vuosien kuluessa tapahtuvine muutoksineen tekevät tarkan arvioinnin käytännössä mahdottomaksi. Jonkunlaisen likiarvon ja suuntaa antavan arvion tekeminen on kuitenkin perusteltua.

Rakennuksen hiilijalanjälki esitetään asetusluonnoksessa erittäin laajana kokonaisuutena ja siten käytännössä erittäin työllistävänä vaiheena osana rakennushanketta ja suunnittelua. Hiilijalanjäljen laskentaan ehdotamme seuraavia tarkennuksia perusteluineen:

1. Rakennuksen hiilijalanjälkilaskenta rajataan kattamaan ainoastaan rakennuksessa käytettävät materiaalit ja niiden hiilisisältö. Perusteluna tälle rajaukselle on se, että laskenta voi perustua rakennusmateriaalien, rakennusosien ja komponenttien valmistajien laatimiin standardin mukaisiin hiilisisältöä koskeviin ilmoituksiin. Näitä vakioituja arvoja on mahdollista käyttää digitaalisen tietomallipohjaisen suunnittelun yhteydessä ja siten helpottaa merkittävästi laskentatyötä.

Tietomallien on hyvä perustua jo nyt laajasti käytössä oleviin standardoituihin tuotetietorakenteisiin ja luokitteluihin kuten ETIMiin, jotka mahdollistavat tarkan ja yksiselitteisen tuotetietojen välittämisen erilaisten sovellusten välillä. Tämä lisää tuotetietojen laatua sekä helpottaa

tuotetietojen välittämistä toimitusketjussa. Lisäämällä rakennusosia koskeviin tietoihin ne lähtötiedot, jotka tarvitaan hiilijalanjälkilaskentaan, ja kehittämällä ohjelmistoja saadaan digirakentamisen aikakaudelle sopiva menetelmä, jolla työläs laskenta voidaan automatisoida.

2. Hiilijalanjäljen laskennassa ei huomioida kuljetusten hiilijalanjälkeä, sillä ajoneuvojen päästöjä säädellään jo nyt ja lisäksi EU:n Fit for 55:ssä ehdotettu liikenteen päästökauppa tehostaisi edelleen kuljetusten päästövähennyksiä. Kaksinkertaiselle ohjaukselle ei ole tarvetta eikä syytä.

3. Hiilijalanjäljen laskennassa ei huomioida rakennuksen käyttämää tai tuottamaa energiaa, sillä energiantuotanto on päästökaupan piirissä ja ohjaa päästöjen vähentämiseen jo nyt. EU:n Ff55:n esittämä päästökaupan tehostaminen vähentäisi edelleen tarvetta erilliselle päästöohjaukselle. Kaksinkertaiselle ohjaukselle ei ole tarvetta eikä perusteita.

Energiatehokkuutta tulee edistää osana kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja etenkin kiinteistöautomaation ja muiden energiatehokkaiden ratkaisujen käyttöön kannustamalla. Rakennusten energiatehokkuuden ohjauksessa tulee siirtyä todelliseen ostoenergiankulutukseen ilman energiakertoimia.

4. Hiilijalanjäljen laskennassa ei huomioida loppusijoituksen tai kierrätyksen hiilijalanjälkeä nostavaa tai laskevaa vaikutusta, koska siihen liittyy erittäin suuri epävarmuus. 50 vuoden päästä käytössä oleva kierrätysteknologia on hiilijalanjäljeltään hyvin todennäköisesti toisenlaista kuin mitä rakennuksen suunnitteluvaiheessa osataan arvioida.

5. Hiilijalanjäljen laskennassa ei oteta huomioon erilaisia työmaa-aikaisia toimintoja eikä suunnittelua niiden tilapäisen luonteen vuoksi.

6. Hiilijalanjäljessä ei huomioitaisi rakennuspaikan ominaisuuksia. Rakentaminen on kaavoituksessa suunnattava rakentamiselle tarkoitetuille alueille hyväksyen sen, että kyseisen alueen luonne muuttuu pysyvästi.

Ehdotetuin tarkennuksin hiilijalanjälkilaskelma perustuisi rakennuksen materiaalisältöön ja kuvaisi helppotajuisesti sekä suhteellisen ristiriidattomasti itse rakennuksen aikaansaamiseksi tarvittavia panoksia ilman kaksinkertaista normiohjausta.

Kannattamme siis hiilijalanjälkilaskelman ottamista käyttöön siten, että se on mahdollisimman yksinkertainen ja että se jättää tilaa myöhemmälle kehitykselle.

a. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Ei

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [liian laaja, osiltaan kaksinkertaisen sääntelyn piirissä]

c. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Ei

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

-

e. Muita yleisiä kommentteja:

-

Osa 2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisyyden arviointi

Onko arvioinnin vastuun rajaus pääsuunnittelijan, rakennussuunnittelijan ja erikoissuunnittelijan tehtäväksi mielestäsi sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

2 § Määritelmät

Onko määritelmät kuvattu mielestäsi selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

3 § Arvioinnin kohde

Vähähiilisyyys arvioitaisiin sekä rakennukselle että rakennuspaikalle. Onko arvioinnin rajaus mielestäsi sopiva?

Ei

Arvioinnin ulkopuolelle jätettäisiin rakennuspaikan kasvillisuus ja maaperä, sekä purettavat rakenteet, väliaikaiset telineet ja suojaukset. Onko arvioinnin rajaus mielestäsi sopiva?

Kyllä

4 § Arviointijaksojen pituudet

Arviointi tehtäisiin yleensä 50 vuoden ajanjaksolle, kuten muissa pohjoismaissa ja EU:n Level(s)-menetelmässä. Onko arviointijakson pituus ja sen vakiointi mielestäsi hyvä lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Kannatamme vain rakennuksen todellisen materiaalisällön kattavaa arviota. Ehdottamassamme vaihtoehdossa ei käytetä arviointijaksoa vaan hiilijalanjälki perustuu todelliseen valmistuneen rakennuksen materiaalisältöön.]

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Arviointiin voitaisiin käyttää sekä kansallisen päästötietokannan että rakennustuotteiden ympäristöselosteiden tietoja. Onko tämä tietosisältö mielestä sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Rakennustuotteiden ympäristöselosteiden tietojen tulisi riittää.]

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

Hiilijalanjälkeen laskettaisiin rakennustuotteiden valmistus, kuljetukset, rakentaminen, energian kulutus, rakennustuotteiden vaihdot, rakennuksen purkaminen, purkumateriaalien kuljetus, jätteenkäsittely ja loppusijoitus. Onko hiilijalanjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

Kattavuus on liian laaja

7 § Rakennustuotteiden valmistus

Arviointi sisältäisi rakennuksen kantavan rungon, täydentävien rakenteiden, talotekniikan pääosien sekä rakennuspaikan keskeisten rakenteiden ja perustusten tuotteiden valmistuksen. Onko arvioinnin kattavuus mielestäsi sopiva?

Kattavuus on riittävä

Uudelleen käytettävien rakennustuotteiden hiilijalanjälkeä tai niiden uudelleenkäytön valmistelun hiilijalanjälkeä ei tarvitsisi arvioida. Onko periaate mielestäsi sopiva?

Kyllä

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

Arviointiin ei sisältyisi uusien rakennusten elinkaaren aikana tapahtuvan laajamittaisen korjauksen tai ennakoimattomien rikkoantumisten vaikutus. Onko tämä rajausta mielestäsi sopiva?

Ei

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

Arviointiin ei sisältyisi uuden rakennuksen tontilta purettavien aiempien rakennusten tai rakenteiden purkamisen ja jätteenkäsittelyn vaikutus. Onko tämä rajausta mielestäsi sopiva?

Kyllä

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

Onko loppusijoituksen vaikutusten arviointi kuvattu riittävän selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Loppusijoituksen vaikutuksia ei ole tarvetta ottaa mukaan]

11 § Kuljetukset

Rakennustuotteiden ja purkujätteiden kuljetusten vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Kuljetukset on hyvä jättää pois päällekkäisen ohjauksen vuoksi.]

12 § Työmaatoiminnot

Työmaan vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Työmaatoimintoja ei ole syytä ottaa tarkasteluun mukaan.]

13 § Energian käyttö

Energian käytön vaikutukset laskettaisiin muiden pohjoismaiden ja EU:n Level(s)-menetelmän mukaisesti käyttäen skenaarioita eri energiamuotojen hiilijalanjäljen ennakoituille vähenemille tulevaisuudessa. Onko tällaisten skenaarioiden käyttö mielestäsi sopiva lähtökohta arvioinnille?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Energiankäyttöön kohdistuu jo nyt päästökaupan ohjaus. Energiankäyttöä ei ole syytä sisällyttää hiilijalanjälkilaskentaan.]

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Rakennuksen hiilijalanjäljen rinnalla arviotaisiin myös mahdolliset myönteiset ilmastovaikutukset, joita ei syntyisi ilman rakennushanketta. Onko tällaisen ns. hiilikädenjäljen arviointi mielestäsi tarpeen?

Ei

Hiilikädenjälkeen luetaan rakennustuotteiden uudelleenkäyttö ja kierrätys, kierrätyspolttoaineet ja jätteenpoltto, uusiutuva energia, pitkäikäiset hiilivarastot ja sementtipohjaisten tuotteiden karbonatisoituminen. Onko hiilikädenjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

Kattavuus on liian laaja

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Onko uudelleenkäytön ja kierrätyksen hiilikädenjäljen laskenta kuvattu selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

Onko kierrätyspolttoaineen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

Onko energiana hyödynnettävien materiaalien hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

19 § Hiilivarasto

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

Hiilivarasto lasketaan vain niille rakennusosille, jotka pysyvät rakennuksessa tai rakennuspaikalla vähintään 100 vuoden ajan. Onko vähimmäisajan määrittely mielestäsi tarpeellista?

En osaa sanoa

20 § Karbonatisoituminen

Onko karbonatisoitumisen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

En osaa sanoa

21 § Ilmastaselvitys

Ilmastaselvitys laadittaisiin rakentamislupaa haettaessa ja se olisi päivitettävä ennen rakennuksen käyttöönottoa, jos muutoksia on tullut. Onko ilmastaselvityksen kaksivaiheisuus mielestäsi sopiva lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [ei kommenttia]

22 § Ilmastaselvityksen sisältö

Onko ilmastaselvityksen vähimmäisisältö mielestäsi tarpeeksi kattava?

Kattavuus on liian laaja

23 § Vähähiilisuuden tulosten esittäminen

Tulokset esitetään erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle. Tämän jaon pohjalta voitaisiin myöhemmin asettaa pelkästään rakennusta koskevia päästörajoja. Onko arvioinnin tulosten jako erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle mielestäsi sopiva lähtökohta?

En osaa sanoa

24 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Kommentit:

-

Osa 3. Vähähiilisuuden arvioinnin menetelmäohje

Kommentit ja muutosehdotukset menetelmäohjeeseen:

-

Muhonen Sallamaari
Sähköteknisen Kaupan Liitto ry